

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
НАУКОВИЙ ЦЕНТР АЕРОКОСМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗЕМЛІ
ІНСТИТУТУ ГЕОЛОГІЧНИХ НАУК
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ**

НАКАЗ

Київ

№ 123

“06” серпня 2026 року

**«Про введення в дію «ПОЛОЖЕННЯ
про відкриту науку» в Державній установі «Науковий центр
аерокосмічних досліджень Землі Інституту
геологічних наук Національної академії наук України»
та призначення Робочої групи з відкритої науки»**

Відповідно до Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII зі змінами, «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX та на виконання розпорядження Президії Національної академії наук України від 24.06.2026 № 300 «Про затвердження Примірного положення про відкриту науку наукової установи в НАН України»,

НАКАЗУЮ:

1. Ввести в дію «ПОЛОЖЕННЯ про відкриту науку в Державній установі «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук Національної академії наук України», затверджене Вченою радою Державної установи «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук Національної академії наук України» 04.08.2026, протокол № 6.

2. Створити Робочу групу з відкритої науки в Державній установі «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук Національної академії наук України» у складі:

-**СЕДЛЕРОВА Ольга Володимирівна** – заступник директора з наукової роботи Центру;

-**ХИЖНЯК Анна Василівна** – учений секретар Центру;

-**СТАНКЕВИЧ Сергій Арсенійович** – завідувач відділу геопросторового моделювання в аерокосмічних дослідженнях;

-**ЄЛІСТРАТОВА Леся Олександрівна** – завідувачка відділу енергомасообміну в геосистемах;

-**ТИТАРЕНКО Ольга Вікторівна** – завідувачка відділу аерокосмічних досліджень в геології та геоекології;

-**ЛИСЕНКО Артур Ростиславович** – молодший науковий співробітник лабораторії методів обробки даних дистанційного зондування при. відділі геопросторового моделювання в аерокосмічних дослідженнях, Голова Ради молодих вчених;

-ОРЛЕНКО Тетяна Анатоліївна – молодший науковий співробітник відділу енергомасообміну в геосистемах, технічний секретар електронного фахового видання Центру.

3. Віднести до функцій Робочої групи наступні питання:

- розгляд питання реалізації відкритої науки в установі, підготовку документів для реалізації відкритої науки;
- здійснення діяльності з упровадження стандартів FAIR для управління дослідницькими даними;
- координація застосування відкритого доступу до результатів досліджень, використання ліцензій відкритого доступу, дотримання прав інтелектуальної власності, надання підтримки працівникам з цих питань;
- сприяння забезпеченню відкритого доступу до результатів досліджень через розміщення їх у Репозитарії відкритих даних НАН України, Архіві препринтів НАН України та інших репозитаріях та архівах відкритого доступу та інтеграції з національними та міжнародними платформами відкритої науки;
- надання підтримки залученню працівників Центру до навчальних заходів, тренінгів з відкритої науки;
- сприяння розвитку зв'язків Центру та її працівників з громадськістю, поширенню знань та впровадження практик відкритої науки;
- здійснення моніторингу та розгляд результатів реалізації відкритої науки в Установі.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника директора з наукової роботи **СЕДЛЕРОВУ Ольгу Володимирівну**.

Підстава: витяг з протоколу засідання Вченої ради Державної установи «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук Національної академії наук України» від 04.08.2026, протокол № 6.

Директор Центру

член-кореспондент НАН України

 Михайло ПОПОВ

ПОГОДЖЕНО:

**Заступник директора
з наукової роботи**

Учений секретар

 Ольга СЕДЛЕРОВА

 Анна ХИЖНЯК

З наказом ознайомлено:

С.А. Станкевич

" 06 " серпня 2026 р.

Л.О. Єлістратова

" ____ " ____ 2026 р.

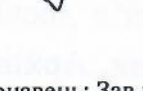
О.В. Титаренко

" 06 " серпня 2026 р.

А.Р. Лисенко

" 06 " серпня 2026 р.

Т.А. Орленко

" 10 " серпня 2026 р.

Виконавець: Зав.відділу кадрів Л.М. Богосова

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «НАУКОВИЙ ЦЕНТР АЕРОКОСМІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ЗЕМЛІ ІНСТИТУТУ ГЕОЛОГІЧНИХ НАУК
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Державної установи «Науковий
центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту
геологічних наук Національної академії наук
України»

член-кореспондент НАН України

Михайло ПОПОВ

«06» серпня 2026 р.

Затверджено вченою радою
ДУ «Науковий центр аерокосмічних
досліджень Землі ІГН НАН України»
протокол № 6 від «04» серпня 2026 р.

введено в дію наказом директора Центру від
06.08.2026 № 123

**ПОЛОЖЕННЯ
про відкрити науку
у ДУ «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі
Інституту геологічних наук Національної академії наук України»**

КИЇВ 2026

1. Загальні положення

1.1. Положення про відкриту науку (далі — Положення) визначає засоби реалізації відкритої науки в Державній установі «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук Національної академії наук України» (далі — Центр), забезпечення відкритого доступу до наукових публікацій, дослідницьких даних, препринтів та інших результатів наукових досліджень Центру, елементи інфраструктури відкритої науки Центру, механізми взаємодії з інфраструктурою відкритої науки НАН України.

Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» відкрита наука — спосіб організації та реалізації наукової і науково-технічної діяльності, що передбачає забезпечення доступу до об'єктів дослідницької інфраструктури, наукових результатів, зокрема дослідницьких даних, та науково-технічної інформації (крім інформації, віднесеної відповідно до законодавства до інформації з обмеженим доступом) з можливістю їх багаторазового використання, обміну та поширення за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій з метою прискорення науково-технічного та суспільного розвитку, поглиблення співпраці між ученими із дотриманням авторських та суміжних прав (ст. 1).

1.2. Положення розроблено з урахуванням законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію», «Про авторське право і суміжні права», «Про академічну доброчесність», а також Національного плану щодо відкритої науки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.10.2022 № 892, інших законодавчих актів України, Концепції реалізації європейських принципів відкритої науки в НАН України на 2024—2030 роки, затвердженої постановою Президії НАН України від 29.11.2023 № 400, Положення про відкриту науку в НАН України, затвердженого розпорядженням Президії НАН України від 12.06.2024 № 350 (із змінами) (далі — Положення про ВН) та інших актів НАН України, наведених у додатку 1.

1.3. У діяльності з відкритої науки в Центрі беруться до уваги принципи відкритої науки, визначені Рекомендацією ЮНЕСКО щодо відкритої науки 2021 р., Директивою (ЄС) 2019/1024 Європейського Парламенту та Ради від 20.06.2019 щодо відкритих даних та повторного використання інформації державного сектору, актами щодо реалізації Рамкової програми досліджень та інновацій ЄС «Горизонт Європа» тощо.

1.3. У цьому Положенні застосовуються визначення, наведені у Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про академічну доброчесність», Положенні про відкриту науку в НАН України та Положенні про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України, затвердженому розпорядженням Президії НАН України від 16.01.08 № 15 (зі змінами).

1.4. Положення поширюється на наукову, науково-технічну й освітню діяльність Центру, на результати наукових досліджень, на всіх працівників Центру, докторантів і здобувачів вищої освіти.

2. Мета та напрями реалізації відкритої науки в Центрі

2.1. Основною метою реалізації відкритої науки в Центрі є:

- поліпшення сприйняття результатів досліджень науковців НАН України в інформаційному середовищі відкритої науки із застосуванням сучасних технічних та інформаційних засобів з подальшим моніторингом ефективності за допомогою наукометричних індикаторів, що сприятиме розвитку науки в Україні та міжнародного наукового співробітництва;

- розширення доступу наукової спільноти, організацій і підприємств як в Україні, так і на міжнародному рівні до наукових результатів НАН України.

2.2. З метою реалізації відкритої науки Центр:

- застосовує принципи відкритої науки під час наукових досліджень відповідно до законодавства України, актів НАН України та цього Положення;
- забезпечує відкритий доступ до наукових публікацій, дослідницьких даних, препринтів та інших результатів наукових досліджень Центру, зокрема, через розміщення їх електронних копій у складових інфраструктури відкритої науки НАН України;
- створює умови для підтримання статусу «Українського журналу дистанційного зондування Землі» як журналу відкритого доступу;
- укладає зі своїми працівниками, докторантами, здобувачами вищої освіти договори щодо використання службових творів та дослідницьких даних з метою забезпечення відкритого доступу до них;
- забезпечує функціонування складових інфраструктури відкритої науки Центру, доступ до неї у порядку, передбаченому законодавством та актами НАН України;
- сприяє підвищенню рівня поінформованості і формування компетентності працівників з питань відкритої науки в Центрі;
- здійснює заходи, спрямовані на формування й утвердження культури академічної доброчесності, дотримання працівниками її основних цінностей, принципів і правил;
- здійснює заходи з популяризації відкритої науки, залучення громадян до процесу наукових досліджень і використання їх результатів;
- здійснює заходи, спрямовані на дотримання прав інтелектуальної власності під час оприлюднення наукових публікацій, дослідницьких даних і препринтів;
- здійснює захист інформації з обмеженим доступом і персональних даних відповідно до законодавства України та актів НАН України;
- бере участь у міжнародному співробітництві, міжнародних проєктах щодо відкритої науки тощо.

3. Відкритий доступ до результатів наукових досліджень

3.1. Загальні положення

3.1.1. Центр прагне забезпечити відкритий доступ до наукових публікацій (статті, тези, доповіді, матеріали наукових заходів), дослідницьких даних та інших результатів наукових досліджень відповідно до законодавства України, актів НАН України, умов договорів на виконання досліджень та своїх повноважень.

3.1.2. Оприлюднення наукових публікацій у наукових періодичних виданнях НАН України та наукових установ НАН України, дослідницьких даних, препринтів у складових інфраструктури відкритої науки НАН України здійснюється за публічними ліцензіями Creative Commons (далі — CC), вид яких визначений актами НАН України, та цим Положенням.

3.1.3. У разі подання наукових публікацій до наукових періодичних видань, збірників тощо установ та організацій іншого відомчого підпорядкування Центр рекомендує працівникам обирати для оприлюднення видання, що забезпечують опублікування на умовах відкритого доступу.

Для оприлюднення препринтів та/або дослідницьких даних у відповідних репозитаріях Центр рекомендує працівникам обирати такі репозитарії, що забезпечують відкритий доступ з наданням постійного цифрового ідентифікатора DOI (Digital Object Identifier).

3.1.4. Працівник може розмішувати копії рукописів службових наукових статей, тез, доповідей, матеріалів наукових заходів, препринтів у різних репозитаріях та інших інтернет-

ресурсах відкритого доступу, зокрема соцмережах, беручи до уваги, що для певного твору може бути отриманий лише один цифровий ідентифікатор DOI.

3.1.5. У випадку створення наукових публікацій та/або отримання дослідницьких даних під час співпраці Центру з іншими установами та організаціями чи під час виконання наукових досліджень за грантами національних, закордонних, міжнародних дослідницьких фондів (інших організацій-спонсорів) умови відкритого доступу до публікацій та/або дослідницьких даних мають бути визначені угодою між Центром та іншими установами, організаціями.

За відсутності такої угоди на наукові публікації, дослідницькі дані, створені (отримані) працівниками Центру, поширюється дія Положення про відкриту науку Центру.

3.1.6. Відкритий доступ до наукових публікацій та/або дослідницьких даних надається, якщо це не суперечить вимогам щодо нерозголошення інформації з обмеженим доступом та захисту прав інтелектуальної власності.

3.2. Наукові публікації

3.2.1. Відкритий доступ до наукових публікацій, створених працівниками Центру під час виконання наукових досліджень та розробок за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України, забезпечується без будь-якої затримки:

а) у разі оприлюднення наукових публікацій в наукових періодичних виданнях Центру через:

— надання відкритого доступу до наукових статей у випадку їх опублікування в електронних виданнях або після їх опублікування у паперових виданнях на вебресурсах цих видань;

— передання електронних копій наукових періодичних видань до Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського для розміщення їх у відкритому доступі у Репозитарії наукових текстів НАН України;

б) у разі оприлюднення інших наукових публікацій через надання відкритого доступу на власному вебресурсі Центру або інших спеціалізованих ресурсах, що визначені Центром.

3.2.2. Для наукових публікацій (статті, тези, доповіді, матеріали наукових заходів) у періодичних наукових виданнях Центру, препринтів відкритий доступ рекомендовано надавати з застосуванням:

— ліцензії CC-BY-NC-ND 4.0 «Із Зазначенням Авторства — Некомерційна — Без Похідних 4.0 Міжнародна» (Attribution — Non Commercial — No Derivatives 4.0 International), що дозволяє відтворювати та розповсюджувати твір, його частини виключно з некомерційною метою із зобов'язанням зазначати автора твору та без права розповсюдження похідних творів

або

— ліцензії CC-BY-ND 4.0 «Із Зазначенням Авторства — Без Похідних 4.0 Міжнародна» (Attribution — No Derivatives 4.0 International), що дозволяє відтворювати та розповсюджувати твір, його частини з некомерційною та комерційною метою із зобов'язанням зазначати автора твору та без права розповсюдження похідних творів.

3.2.3. У випадку встановлення ембарго на оприлюднення наукових статей з урахуванням Рекомендації Європейської комісії «Доступ до наукової інформації та її збереження» 2018 р. відкритий доступ до наукових статей має надаватися не пізніше ніж через шість місяців після дати публікації.

Якщо політика видавця передбачає період ембарго, що перевищує встановлені Центром строки (понад 6 місяців), і за дострокове оприлюднення повного тексту статті передбачені

фінансові або інші санкції, працівник Центру зобов'язаний не пізніше дати опублікування статті розмістити у відкритому доступі в Архіві препринтів НАН України або іншому репозитарії відкритого доступу, вичерпні метадані публікації (назва, автори, анотація, ключові слова, DOI) з посиланням на оригінальне видання, одночасно депонувати рукопис статті у репозитарії в режимі відкладеного доступу, налаштувавши автоматичне відкриття повного тексту одразу після завершення терміну ембарго, встановленого видавцем.

3.2.4. Якщо відносно службової наукової публікації, створеної в Центрі, національний видавець, що не є установою НАН України, чи іноземний видавець застосовує ембарго, або не передбачає здійснювати надання відкритого доступу до публікації, або надає його на платній основі, працівник Центру має право розмістити в Архіві препринтів НАН України або іншому репозитарії відкритого доступу, визначеному Центром первинний варіант рукопису (препринт, до проходження процедури рецензування), якщо це не суперечить правилам видавця, обов'язково вказавши, що дане дослідження пізніше було опубліковано у відповідному виданні, додавши DOI опублікованої статті.

3.2.5. Питання розміщення у відкритому доступі монографічних видань вирішується Центром з урахуванням умов підготовки і випуску такого видання: повністю або частково за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України та коштів інших установ, організацій, організацій-видавців і умов договорів з такими організаціями. Пріоритетним є надання відкритого доступу до повних текстів таких видань.

Якщо Центром оприлюднюється у відкритому доступі монографічне видання, відкритий доступ до видання здійснюється за ліцензіями CC-BY-NC-ND або CC-BY-ND за рішенням Центру у кожному конкретному випадку..

3.2.6. У випадку, коли працівник Центру підготував наукову (науково-популярну) публікацію, яка не є службовим твором, він набуває майнові права інтелектуальної власності на такий твір і самостійно вирішує питання розпорядження ними щодо такої публікації та її опублікування. Центр підтримує дії працівника та політики видавців, спрямовані на надання відкритого доступу до таких публікацій.

3.3. Препринти

3.3.1. Центр сприяє оприлюдненню службових препринтів, створених під час виконання наукових досліджень за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України, що містять результати наукової, науково-технічної діяльності.

Як препринти можуть бути також оприлюднені:

— основні результати наукового дослідження, що увійшли до наукової публікації, з оприлюдненням такого препринта перед опублікуванням наукової публікації з метою пришвидшення розповсюдження результатів досліджень та визначення пріоритету в їх отриманні;

— рукопис статті, поданий до опублікування; рукопис статті після рецензування, прийнятий до опублікування у наукових періодичних виданнях НАН України та наукових установах НАН України, а також у виданнях інших організацій.

3.3.2. Для препринтів відкритий доступ надається з застосуванням ліцензій CC-BY-NC-ND або CC-BY-ND, визначених п. 3.2.2 цього положення.

3.3.3. Центр рекомендує працівникам розміщувати службові препринти у відкритому доступі в Архіві препринтів НАН України, іншому репозитарії відкритого доступу, визначеному Центром.

У випадку підготовки та подання до наукового журналу / видавництва рукопису наукової публікації, підготовленого на основі оприлюдненого препринта, працівник Центру повинен вказати це у рукописі та зазначити відповідний ідентифікатор DOI препринта.

3.3.4. Інші умови забезпечення відкритого доступу до препринтів є такими ж, як визначені для наукових публікацій у пункті 3.2 цього Положення.

3.4. Дослідницькі дані

3.4.1. Відкритий доступ до службових дослідницьких даних, отриманих працівниками Центру під час виконання наукових досліджень та розробок за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України, забезпечується працівниками Центру через їх оприлюднення у репозитаріях дослідницьких даних.

Рекомендовано оприлюднювати набори службових дослідницьких даних у Репозитарії відкритих даних НАН України. Якщо Репозитарій відкритих даних НАН України не відповідає всім вимогам наукових досліджень та розробок щодо оприлюднення даних, зокрема вимогам організацій-спонсорів досліджень, такі дані можуть бути розміщені в інших репозитаріях даних (наприклад, спеціалізованих для відкритих кодів програм, відеоматеріалів, географічних даних тощо).

У випадку підготовки та подання до наукового журналу / видавництва рукопису наукової публікації, підготовленого на основі оприлюднених наборів службових дослідницьких даних, працівник Центру повинен вказати це у рукописі та зазначити відповідний ідентифікатор DOI препринта.

3.4.2. Для дослідницьких даних відкритий доступ в Репозитарії відкритих даних НАН України надається за ліцензією CC-BY 4.0 «Зазначення Авторства 4.0 Міжнародна» (Attribution 4.0 International),

3.4.3. Оприлюднення службових дослідницьких даних, отриманих за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України, здійснюється на підставі дозволу, який Центр надає працівникові у встановленому нею порядку.

3.4.4. Умови використання дослідницьких даних, отриманих в Центрі, а також в Центрах колективного користування науковим обладнанням НАН України за договорами з юридичними та фізичними особами, визначаються цими договорами.

3.5. Звіти про виконання наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок

3.5.1. Звіти Центру про виконання наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, виконані за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України, якщо умовами фінансування досліджень передбачено оприлюднення таких звітів у відкритому доступі, не мають містити інформації з обмеженим доступом, що становить державну таємницю; службової та/або конфіденційної інформації; комерційної таємниці / ноу-хау, зокрема опису, формули, креслення незареєстрованих винаходів та інших незареєстрованих об'єктів права інтелектуальної власності, а також іншої інформації, обмежений доступ до якої визначено законодавством.

3.6. Метадані

3.6.1. Оприлюднення метаданих наукових публікацій, дослідницьких даних, іншої інформації здійснюється із застосуванням ліцензії відкритого доступу, визначеної Положенням про відкриту науку в НАН України, а саме: CC0 1.0 «Універсальна (CC0 1.0) Передання до Суспільного Надбання» (CC0 1.0 Universal (CC0 1.0) Public Domain Dedication).

3.7. Забезпечення відкритого доступу до службових творів та службових дослідницьких даних

3.7.1. Відповідно до ст. 14 Закону України «Про авторське право і суміжні права» майнові права на службові наукові публікації (службові твори) переходять до роботодавця

(Установи) з моменту створення службового твору у повному складі, якщо інше не передбачено цим Законом, трудовим договором (контрактом) або іншим договором щодо майнових прав на службовий твір, укладеним між працівником (автором) і роботодавцем.

3.7.2. Майнові права на інформацію, що містить дослідницькі дані, створену у ході виконання Центром науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які фінансуються НАН України за рахунок бюджетних коштів, належать Центру як виконавцю робіт відповідно до ст. 64 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», ст. 11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», ст. 2 Закону України «Про науково-технічну інформацію», ст. 429 Цивільного кодексу України.

3.7.3. З метою визначення прав працівника щодо опублікування (оприлюднення) у відкритому доступі службових наукових публікацій та дослідницьких даних Центр укладає з працівником додаткову угоду до трудового договору (контракту) або трудовий договір відповідно до ст. 14, 48 Закону України «Про авторське право і суміжні права», Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України, затвердженого розпорядженням Президії НАН України від 16.01.08 № 15 (зі змінами) та розпорядження Президії НАН України від 08.11.2024 № 609 «Про внесення змін до деяких розпоряджень Президії НАН України з питань реалізації заходів з відкритого доступу до службових творів та службових дослідницьких даних», яким затверджені Умови розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані, визначені в трудових договорах (контрактах), що укладаються з працівниками установ НАН України, і Примірні додаткова угода до трудового договору (контракту) з працівником установи НАН України щодо майнових прав на службовий твір та службові дослідницькі дані (далі — Додаткова угода).

Додаткові угоди до трудових договорів з працівниками, посади яких не віднесені до наукових працівників, укладаються у разі, якщо за результатами робіт передбачено оприлюднення підготовлених ними одноосібно або у співавторстві службових творів та/або дослідницьких даних.

У випадку, якщо аспіранти / докторанти беруть участь у виконанні наукової тематики Центру та у межах цих робіт створюють твори та/або дослідницькі дані, умови використання ними майнових прав на такі об'єкти повинні бути визначені у договорах (додаткових угодах) про підготовку здобувачів наукового ступеня доктора філософії / доктора наук з урахуванням Умов розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані.

4. Організація реалізації відкритої науки в Центрі

4.1. Реалізацію відкритої науки в Центрі організовують і здійснюють дирекція Центру, Вчена рада Центру, Рада молодих учених Центру, наукові підрозділи та працівники Центру.

4.2. Дирекція Центру:

- організує реалізацію відкритої науки в Центрі;
- затверджує наказом директора Положення про відкриту науку в Державній установі «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук Національної академії наук України»;
- призначає осіб, що здійснюють підтримку реалізації відкритої науки в Центрі.

4.3. Вчена Рада Центру:

- визначає напрями розвитку та організаційні принципи реалізації відкритої науки в Центрі (зокрема, створення Робочої групи з відкритої науки та/або визначення особи (осіб), підрозділів, на яких можуть бути покладені функції координації відкритої науки¹; запровадження посади куратора даних тощо²);

¹ Функції робочої групи можуть, зокрема, охоплювати:

— розглядає та схвалює проєкт Положення про відкриту науку Центру, який вводиться в дію наказом директора Центру;

— розглядає реалізацію в Центрі принципів відкритої науки.

4.4. Наукові підрозділи Центру здійснюють реалізацію принципів відкритої науки у ході виконання наукових досліджень і оприлюднення їх результатів.

4.5. Працівники Центру, докторанти, здобувачі вищої освіти:

а) набувають права на опублікування (оприлюднення) службових наукових публікацій, препринтів (далі — Твір) та дослідницьких даних у порядку, визначеному актами НАН України та п. 3 цього Положення, зокрема:

— право інтерактивного надання доступу до копії рукопису: службової наукової публікації, яку передбачено подати для опублікування; наукової публікації, прийнятої до друку; службового препринта на вебсайті Установи, власному вебсайті автора, у національних та іноземних репозитаріях відкритого доступу;

— право на укладання з установою (організацією) — видавцем, установою, яка є розпорядником Архіву препринтів НАН України, іншими установами та організаціями, що є розпорядниками інформаційних ресурсів відкритого доступу, ліцензійного договору на використання Твору з метою опублікування (оприлюднення);

— право інтерактивного надання доступу до дослідницьких даних та на укладання з установою НАН України, яка є розпорядником Репозитарію відкритих даних НАН України, іншими установами — розпорядниками інформаційних ресурсів відкритого доступу — договору на використання дослідницьких даних з метою надання до них відкритого доступу.

б) дотримуються принципів FAIR стосовно відкритих дослідницьких даних:

в) забезпечують нерозголошення у наукових публікаціях та оприлюднених дослідницьких даних інформації з обмеженим доступом, а саме конфіденційної інформації, таємної та службової інформації, зокрема державної таємниці, комерційної таємниці, ноу-хау; дотримання прав інтелектуальної власності третіх осіб;

г) дотримуються стандартів наукової етики під час підготовки й оприлюднення наукових публікацій;

д) підвищують власні компетенції та кваліфікацію у сфері відкритої науки й управління дослідницькими даними;

-
- розгляд питання реалізації відкритої науки в установі, підготовку документів для реалізації відкритої науки;
 - здійснення діяльності з упровадження стандартів FAIR для управління дослідницькими даними;
 - розробка та підтримка впровадження політики управління даними на рівні установи;
 - координація застосування відкритого доступу до результатів досліджень, використання ліцензій відкритого доступу, дотримання прав інтелектуальної власності, надання підтримки працівникам з цих питань;
 - сприяння забезпеченню відкритого доступу до результатів досліджень через розміщення їх у Репозитарії відкритих даних НАН України, Архіві препринтів НАН України та інших репозитаріях та архівах відкритого доступу та інтеграції з національними та міжнародними платформами відкритої науки;
 - надання підтримки залученню працівників Установи до навчальних заходів, тренінгів з відкритої науки;
 - сприяння розвитку зв'язків Установи та її працівників з громадськістю, поширенню знань та впровадження практик відкритої науки;
 - здійснення моніторингу та розгляд результатів реалізації відкритої науки в Установі.

² У випадках, передбачених законодавством України й актами НАН України або за власною ініціативою Установа може покласти на працівника функції куратора з управління дослідницькими даними Установи. Функції куратора даних можуть, зокрема, містити:

- підтримку реалізації політики управління даними на рівні установи;
- надання консультацій працівникам щодо форматів даних, підготовки метаданих, вибору сховищ;
- підтримку розміщення даних Установи в Репозитарії відкритих даних НАН України;
- сприяння навчанню працівників щодо розміщення дослідницьких даних у відкритому доступі та управління даними.

є) користуються складовими інфраструктури відкритої науки НАН України відповідно до Положення про відкриту науку, регламентів цих складових та цього Положення.

4.6. Рада молодих вчених Центру:

- залучає молодих вчених до дотримання принципів відкритої науки;
- бере участь у моніторингу результатів упровадження відкритої науки.

5. Застосування ліцензій відкритого доступу

5.1. Опублікування наукових публікацій, оприлюднення препринтів, дослідницьких даних та метаданих здійснюється із застосуванням публічних ліцензій СС (ліцензій відкритого доступу) відповідно до статей 444, 1107, 1108 ЦК України, ст. 51 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Вид ліцензій визначено Положенням про відкриту науку в НАН України.

5.2. Питання використання (невикористання) ліцензій СС для тез виступів на наукових заходах, а також укладання ліцензійних договорів на використання твору з авторами тез виступів вирішують установи НАН України — видавці матеріалів наукових заходів або установи, які є організаторами цих заходів.

6. Захист від розголошення інформації з обмеженим доступом, дотримання прав інтелектуальної власності та прав на інформацію

6.1. Наукові публікації, препринти та дослідницькі дані, що оприлюднює Центр та працівники Центру:

- а) не мають містити інформації з обмеженим доступом: конфіденційної, таємної та службової, а саме державної таємниці, комерційної таємниці, ноу-хау;
- б) не мають містити творів, частин творів, інформації, наведених з порушенням прав інтелектуальної власності та прав на інформацію інших осіб.

6.2. Центр з метою забезпечення захисту інформації з обмеженим доступом від розкриття:

- а) здійснює заходи щодо захисту від розголошення:

- державної таємниці та службової інформації відповідно до законодавства, розпорядження Президії НАН України від 24.09.2024 № 524 «Про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, у Національній академії наук України»;

- комерційної таємниці, конфіденційної інформації відповідно до законодавства та п. 9 Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України з віднесенням інформації «Захист комерційної таємниці, конфіденційної інформації від розголошення»;

- б) зазначає у ліцензійному договорі на використання твору між автором та Центром зобов'язання автора не оприлюднювати інформації з обмеженим доступом для наукових періодичних видань та видань, що видає Центр;

- в) визнає можливим її оприлюднення у разі отримання висновку комісії або дозволу уповноваженої особи про можливість оприлюднення (відповідно до порядку розгляду рукописів службових творів, службових дослідницьких даних, а також творів докторантів, здобувачів вищої освіти перед їх оприлюдненням на предмет наявності інформації з обмеженим доступом, що діє в Центрі).

6.3. Центр прагне, щоб використання у наукових публікаціях, дослідницьких даних, які оприлюднюють Центр або працівники Центру, творів (їхніх уривків), а також дослідницьких даних, права на які належать іншим особам, здійснювалося лише у випадках:

— вільного використання творів з метою цитування та в інших випадках, визначених статтями 22-28 Закону України «Про авторське право і суміжні права»;

— використання творів, дослідницьких даних, до яких надано доступ за ліцензією відкритого доступу, відповідно до умов цієї ліцензії;

— отримання дозволу на використання творів, дослідницьких даних на підставі ліцензійного договору, інших правочинів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

7. Управління дослідницькими даними

7.1. Управління дослідницькими даними здійснюється в Центрі у випадках, передбачених законодавством України та актами НАН України.

7.2. Управління дослідницькими даними здійснюється на підставі плану управління дослідницькими даними з дотриманням принципів FAIR, академічної доброчесності та вимог законодавства у сфері захисту персональних даних та інтелектуальної власності.

8. Використання Інфраструктури відкритої науки НАН України

8.1. Центр та працівники Центру користуються Інфраструктурою відкритої науки НАН України, що включає:

- Харвестер відкритої науки НАН України;
- Універсальну видавничу платформу журналів НАН України;
- Репозитарій наукових текстів НАН України;
- Репозитарій відкритих даних НАН України;
- Архів препринтів НАН України;
- Центр компетенції з управління дослідницькими даними;
- Платформу репозитаріїв установ НАН України;
- центри колективного користування науковим обладнанням.

8.2. Центр та працівники Центру:

8.2.1. Використовують Харвестер відкритої науки НАН України для:

— централізованого постачання метаданих наукових публікацій у міжнародні пошукові системи наукових робіт, зокрема, BASE, CORE, OpenAIRE, OpenDOAR;

— організації персональної бібліотеки в особистому кабінеті Харвестеру;

— пошуку відкритих наукових публікацій, дослідницьких даних, препринтів, що створюються в установах НАН України.

8.2.2. Можуть розміщувати періодичні наукові видання на Універсальній видавничій платформі журналів НАН України, що забезпечує відкритий доступ, інтеграцію в інфраструктуру відкритої науки НАН України, інформацію про публікації в українських, європейських та інших міжнародних пошукових системах відкритої науки, програмно-технічну базу для організації роботи редакції на всіх етапах видавничого процесу, навчання і консультативну допомогу.

8.2.3. Передають електронні копії періодичних наукових видань до Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (далі — НБУВ) з метою забезпечення збереження видань та їх надання у відкритому доступі у Репозитарії наукових текстів НАН України, а також можуть передавати до Репозитарію електронні версії монографій, підручників, навчальних посібників; користуються Репозитарієм для пошуку і доступу до повних текстів публікацій у періодичних наукових виданнях НАН України й установ НАН України, інших наукових публікацій;

8.2.4. Розміщують набори відкритих дослідницьких даних у Репозитарії відкритих даних НАН України; створюють у Репозитарії відкритих даних НАН України окремий розділ Установи.

8.2.5. Розміщують препринти в Архіві препринтів НАН України.

8.2.6. Проходять навчальні семінари з відкритої науки та інфраструктури відкритої науки НАН України, отримують консультації та допомогу в розміщенні наборів даних у Центрі компетенції з управління дослідницькими даними.

8.2.7. За умови створення Репозитарію Центру налаштовують його на Платформі репозитаріїв установ НАН України та здійснюють управління ним.

При створенні Репозитарій Центру:

— комплексно представляє у розрізі Центру та підрозділів Центру оприлюднені наукові публікації, препринти, дослідницькі дані та інші результати досліджень Центру в українських за іноземних інтернет-ресурсах, їхні метадані з прямим посиланням на місце знаходження оригінальних текстів;

— забезпечує автоматичне і напівавтоматичне наповнення (за ROR Центру, ORCID співробітників, DOI статей / тез / монографій / препринтів / наборів дослідницьких даних, вебпосиланнями на коди програм, електронні публікації, дисертації, науково-технічні звіти, відеокурси, вебсайти тощо);

— надає можливість динамічного представлення наукових публікацій, препринтів, дослідницьких даних та інших оприлюднених результатів досліджень структурних підрозділів Центру;

— надає можливість отримувати статистичні дані та генерувати звіти з відбором типів публікацій за потрібний період для Центру, підрозділу, окремого науковця (з метою спрощення підготовки до атестацій, річних звітів, конкурсів тощо).

8.2.8. Користуються послугами Центрів колективного користування науковим обладнанням.

8.3. Порядок користування інфраструктурою відкритої науки НАН України визначений Положенням про відкриту науку, іншими актами НАН України, а також регламентами складових інфраструктури.

8.4. Інформація щодо сервісів елементів інфраструктури відкритої науки НАН України наведено на Порталі відкритої науки НАН України (<https://openscience.nas.gov.ua/>).

9. Інфраструктура відкритої науки Центру

9.1. Центр визначає склад своєї інфраструктури відкритої науки.

До інфраструктури відкритої науки Центру можуть, зокрема, входити:

— репозитарій Центру, при створенні, що забезпечує комплексне представлення наукових результатів установи;

— наукові періодичні видання відкритого доступу Центру («Український журнал дистанційного зондування Землі»). Центр підтримує випуск наукових періодичних видань як видань відкритого доступу з урахуванням актів НАН України щодо журналів відкритого доступу;

— центри колективного користування науковим обладнанням (Центр колективного користування спектродіаметричною апаратурою).

— інші елементи інфраструктури відкритої науки Центру.

10. Моніторинг реалізації відкритої науки в Центрі

10.1. Моніторинг реалізації відкритої науки в Центрі здійснюється в порядку, визначеному законодавством України та актами НАН України. Центр також може здійснювати моніторинг відкритої науки за власними підходами.

10.2. Інформація стосовно реалізації відкритої науки в Центрі відображається у річних звітах Центру про діяльність у звітному році у встановленому порядку.

**Акти НАН України з питань відкритої науки.
Регламенти складових інфраструктури відкритої науки НАН України**

Збірники актів

Нормативні акти НАН України з питань відкритої науки. Частина 1: Загальні питання/ ЦДІВТТ НАН України (упорядкування). Київ: Робоча група НАН України з питань відкритої науки. 2025. 80 с. URL: <https://openscience.nas.gov.ua/storage/editor/files/zbirnyk-akty-nan-ukrainy-vn-chastina-1-10-12-2025.pdf>

Нормативні акти НАН України з питань відкритої науки. Частина 2: Регламенти діяльності складових інфраструктури відкритої науки НАН України / Робоча група НАН України з питань відкритої науки; ЦДІВТТ НАН України (упоряд.). Київ, 2025. 67 с. URL: <https://openscience.nas.gov.ua/storage/editor/files/zbirnyk-akty-nan-ukrainy-vn-chastina-2-15-12-2025.pdf>

Акти НАН України з питань відкритої науки

Концепція реалізації європейських принципів відкритої науки в НАН України на 2024–2030 роки, затверджена постановою Президії НАН України від 29.11.2023 № 400.

Положення про відкриту науку в НАН України, затверджене розпорядженням НАН України від 12.06.2024 № 350.

Розділ 6.5. Відкритий доступ до наукових публікацій та охорона прав інтелектуальної власності Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України, затвердженого розпорядженням Президії НАН України від 16.01.08 № 15 «Про підрозділи з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності» (із змінами).

Розпорядження Президії НАН України від 01.04.2026 № 179 “Про внесення змін до деяких розпоряджень Президії НАН України з питань використання об'єктів права інтелектуальної власності”.

Розпорядження Президії НАН України від 08.11.2024 № 609 “Пронесення змін до деяких розпоряджень Президії НАН України з питань реалізації заходів з відкритого доступу до службових творів та службових дослідницьких даних”:

- Зміни, що вносяться до розпоряджень Президії НАН України щодо реалізації заходів з відкритого доступу до службових творів та службових дослідницьких даних
- Умови розподілу майнових прав на службові твори та дослідницькі дані, які визначаються в трудових договорах (контрактах), що укладаються з працівниками установ НАН України (додаток 9)
- Примірна додаткова угода до трудового договору (контракту) з працівником установи НАН України щодо майнових прав на службовий твір та службові дослідницькі дані (додаток 10)

Розпорядження НАН України “Про внесення змін до Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України щодо застосування ліцензій відкритого доступу” від 13.06.2024 № 352:

- Примірна форма ліцензійного договору на використання твору на умовах відкритого доступу (додаток 1)
- Примірна форма електронного ліцензійного договору приєднання на використання твору на умовах відкритого доступу (додаток 2)

- Правила щодо зазначення ліцензій Creative Commons та знака авторського права (додаток 3)
- Рекомендації з зазначення ліцензій Creative Commons у ліцензійному договорі на використання твору на умовах відкритого доступу та електронному ліцензійному договорі приєднання на використання твору на умовах відкритого доступу (додаток 4)
- Рекомендації з використання користувачами копій наукових публікацій, які опубліковано або до яких забезпечено інтерактивне надання доступу на умовах ліцензій Creative Commons (додаток 5)
- Рекомендації щодо порядку укладання електронного ліцензійного договору приєднання на використання твору на умовах відкритого доступу (додаток 6)

Розпорядження Президії НАН України “Про внесення змін до Положення про використання об’єктів права інтелектуальної власності в НАН України” від 14.11.2024 № 625

- Форма електронного ліцензійного договору приєднання на використання препринту на умовах відкритого доступу (додаток 11)

Постанова Президії НАН України від 20.03.2024 №127 “Про затвердження Положення про журнал відкритого доступу НАН України”

Регламенти складових інфраструктури відкритої науки НАН України

Регламент Харвестеру відкритої науки НАН України схвалений протоколом засідання робочої групи з питань відкритої науки НАН України від 26.12.2024 № 24/4 та затверджений наказом Інституту програмних систем НАН України від 23.12.2024 № 12-Н.

Регламент Універсальної видавничої платформи журналів НАН України, схвалений протоколом засідання робочої групи з питань відкритої науки НАН України від 26.12.2024 № 24/4 та затверджений наказом директора Видавничого дому «Академперіодика» НАН України від 26.12.2024 № 54.

Регламент Репозитарію наукових текстів НАН України. Вебсайт “Журнали установ НАН України” схвалений протоколом засідання робочої групи з питань відкритої науки НАН України від 26.12.2024 № 24/4 та затверджений наказом генерального директора Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського від 26.12.2024 № 73-осн.

Регламент Репозитарію відкритих даних НАН України схвалений протоколом засідання робочої групи з питань відкритої науки НАН України від 26.12.2024 № 24/4 та затверджений наказом директора Інституту теоретичної фізик ім. М.М. Боголюбова НАН України від 10.02.2025 № 05/01-2.

Регламент Архіву препринтів НАН України схвалений протоколом засідання робочої групи з питань відкритої науки НАН України від 26.12.2024 № 24/4 та затверджений наказом директора Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України від 16.12.2024 № 155.